

Το 1931 βρισκόμαστε στο δεύτερο μισό της τετραετίας της κυβέρνησης Βενιζέλου. Στα τρία προηγούμενα έτη συνέβησαν τα ακόλουθα σημαντικά γεγονότα: Ο Ελευθέριος Βενιζέλος σε ομιλία του προς τη νεολαία του κόμματός του ουσιαστικά κηρύσσει το τέλος της Μεγάλης Ιδέας. Η Ελλάδα δεν διεκδικεί πλέον τίποτα εκτός των συνόρων της και ο προορισμός της από δω και πέρα είναι να επιδιώξει μια θέση στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Στο πλαίσιο αυτής της αντίληψης ψηφίστηκε και το Ιδιώνυμο,¹ με το οποίο η Ελλάδα φερόταν να συμβαδίζει με τη δυτική Ευρώπη όσον αφορά στην αντιμετώπιση των επαναστατικών ιδεών που μάχονται τις δημοκρατικές κοινοβουλευτικές διαδικασίες. Ήταν σαφές ότι το καθεστώς εντασσόταν στην αστική κοινωνία, γεγονός που προϋπέθετε την ύπαρξη των θεσμών εκείνων που θα συνέτειναν στη δημιουργία ενός κράτους δικαίου, όπου οι νόμοι και τα διατάγματα θα εφαρμόζονταν, υποχρεωτικά, με βάση τις θεσμικές αρχές, υπό των δικαίων και αρίστων· στόχο στον οποίο (υποτίθεται) έτεινε η πολιτεία. Τότε καθιερώνεται και ο θεσμός του Συμβουλίου της Επικρατείας. Λογικά φαινόταν πως η πολιτεία αμυνόταν εναντίον του κομμουνισμού, στην πραγματικότητα όμως η σύγκρουση των φιλελευθέρων με τη συντηρητική παράταξη, που την εξέφραζε κυρίως το Λαϊκό Κόμμα, υπήρξε τόσο σφοδρή, που ο κύριος εχθρός είχε λησμονηθεί και τον κίνδυνό του επικαλέστηκε ο Ι. Μεταξάς προς ίδιον συμφέρον.

Ας πάρουμε τα γεγονότα με χρονολογική σειρά. Τον Οκτώβριο του 1930 υπογράφεται στην Άγκυρα ελληνοτουρκική συνθήκη φιλίας-ουδετερότητας μεταξύ Ελευθερίου Βενιζέλου και Κεμάλ Ατατούρκ. Την περίοδο αυτή η κυβέρνηση κλονίζεται από οικονομικά σκάνδαλα, ενώ η αντιπολίτευση είναι διασπασμένη σε διάφορα, με αρχηγικές φιλοδοξίες, κόμματα. Τον κύριο κορμό του Λαϊκού Κόμματος αντιπροσωπεύει ο Παναγής Τσαλδάρης, ενώ άλλες τάσεις εκφράζονται από τον Γεώργιο Κονδύλη, τον Ιωάννη Μεταξά και τον Αλέξ. Χατζηκυριάκο. Ωστόσο,

1. Σειρά νόμων και διαταγμάτων που προστάτευαν το ισχύον καθεστώς από τους εχθρούς του.

